

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Result of Learning Activity by Faith Creation according to Yônisômanasikan as Effective for Solution of 6th Primary Students

พระสมุห์สมลักษณ์ ดิกขปัญโญ (รักน้อย)¹, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ² และ สมชัย ศรีนอก³

Phrasamuhasomlak Thikkhaphanyo (Raknoi)

Niwes Wongsuwan and Somchai Srinok

(Dararatj864@gmail.com)

Received: September 16, 2021

Revised: June 03, 2022

Accepted: June 04, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Pre Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยางยี่แสด ตำบลกระเจียน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 26 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ศรัทธา 4 จำนวน 4 ชุด 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

¹ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Social Studies Teaching Programme, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่ม และระหว่างครูอย่างเป็นเหตุเป็นผล ครูเป็นกัลยาณมิตร นักเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการคิดได้อย่างเป็นระบบ คิดได้ถูกวิธี คิดตามแนวทางที่เป็นกุศล ช่วยพัฒนานักเรียนให้เกิดปัญญาและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข 2) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแบบการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสคิดอย่างมีระเบียบ คิดตามแนวทางแห่งปัญญา การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะ ได้ศึกษาข้อมูล รับรู้ ทำความเข้าใจปัญหา และตระหนักในปัญหา ร่วมกันวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น แยกแยะประเด็นปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมกันหาทางเลือก ประเมินทางเลือก และสรุปเป็นองค์ความรู้ของนักเรียน และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากนักเรียนรู้สึกว่าการเป็นกัลยาณมิตรกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดอย่างอิสระ ปลูกเร้าให้นักเรียนสนใจในการค้นหาสิ่งที่เป็นนำเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียน การฝึกคิดตามวิธีการคิดแก้ปัญหา และร่วมกันอภิปรายสรุปบทเรียน

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้, ศรัทธา, โยนิโสมนสิการ, การคิดแก้ปัญหา

Abstract

Pre-Experimental research. There were purposes as follow, 1) to compare an achievement of 6th Primary Students. 2) To compare an Achievement for Learning Solution of 6th Primary Students, then. (3) To study satisfying of students for Creation according to Yônīsômanasikan as Effective. The exempling group for this research was the 6th Primary Students Yangyisea School Krachan sub-district U-thong district Supanburi Province amount 26 persons by using Purposive Sampling. The implements for this research were as, 1) Active learning set Buddhist

subject name faith 4 as number 4 sets. 2) Achieve measurement learning. 3) Achieve measurement learning solution 4) Satisfying questionnaires for students then analyze data by using statistics percentage mean standard deviation and t-test dependent.

The results of the research are as follows: 1) Students who receive the teaching method by way of faith building according to *Yonisomanasikāra* have the posttest of learning achievement higher than the pretest with a statistical significance at 0.05 level. This is because it is the kind of learning that promotes students to learn together, to interact rationally within the group, between group and with the teachers. Students also get to develop their systematic thinking capability through the right methods, cultivate their wholesome thought and wisdom in order to solve problems appropriately and adapt in their daily lives happily; 2) Students who receive the teaching method by way of faith building according to *Yonisomanasikāra* have the posttest of problem-solving ability higher than the pretest with a statistical significance at 0.05 level. This is because the learning management based on faith building according to *Yonisomanasikāra* helps students to think systematically and follow the way of wisdom as they get to contemplate the reality of things. They also get to study the information, understand the problems, analyze and identify the problems, prioritize the problems, share opinions and help to find the alternatives to the solutions, and summarize as their own body of knowledge; and 3) Students have satisfaction towards the teaching method by way of faith building according to *Yonisomanasikāra* at a high level with a statistical significance at 0.05 level. This is because students feel that teachers are *kalyāṇamittatā* who provide them with opportunities to express opinions freely, encourage them to search for what is necessary for them, present problems that are the essence of the lesson, train to think according to the problem-solving thinking method, and discuss together with friends for summarizing the lesson.

Keywords : Learning Activity, Faith Creation, *Yônīsômanasikan*, Effective for Solution.

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ให้มีขีดความสามารถในการเพิ่มทักษะชีวิตและแข่งขันทั้งในระดับชุมชน สังคม และประเทศ โดยเชื่อว่าการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานจะเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2573 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) กำหนดว่า การพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพดังกล่าวนี้ ต้องมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ทักษะที่สำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะที่เรียกตามคำย่อว่า 3 Rs + 8Cs หนึ่งในทักษะที่จำเป็นได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ระบุถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิรูปการศึกษา คือ การฝึกฝนให้นักเรียนทุกระดับมีทักษะพื้นฐานในการคิดและกระบวนการคิดแบบต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนจำได้ สามารถนำเอาทักษะเหล่านี้ไปใช้ในการจัดทำข้อมูล นำเสนอออกมาเป็นความรู้ระดับต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ใน มาตราที่ 23, 24 และ 26 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้น ให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน มาตรา 24 ข้อ (2) กล่าวถึงกิจกรรมการสอนนักเรียนให้ ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

การพัฒนาความสามารถในการคิดของนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 เพื่อเป็นกรอบและทิศทางให้สถานศึกษาได้จัดการศึกษามุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และ

ประกอบอาชีพ โดยกำหนดให้นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ หนึ่งในสมรรถนะที่สำคัญของนักเรียนคือ ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่องค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนนั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นับว่าเป็นกลุ่มสาระที่ครอบคลุมพฤติกรรมของนักเรียนทั้งด้านกาย จิตใจ และปัญญา เพราะเป็นการศึกษาเรื่องการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และ สังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

รูปแบบการสอนที่ช่วยในการสร้างความสามารถนักเรียนให้เกิดความสามารถทางการคิดนั้นมีหลายรูปแบบ แต่รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิผล ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ ซึ่ง สุมน อมรวิวัฒน์ นักการศึกษาไทยได้นำแนวคิดจากหนังสือพุทธธรรมของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต) ได้กล่าวว่า เกี่ยวกับการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ มาสร้างเป็นหลักการและขั้นตอนการสอนตามแนวพุทธวิธีขึ้น รูปแบบการเรียนการสอนนี้พัฒนาขึ้นจากหลักการที่ว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อม แรงจูงใจ และวิธีการสอนให้ศิษย์เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ การได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยกกายและนำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง โดยครูทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรช่วยให้ศิษย์ได้มี โอกาสคิด และแสดงออกอย่างถูกวิธี จะช่วยพัฒนาให้ศิษย์เกิดปัญญา และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม (สุมน อมรวิวัฒน์, 2533)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ และนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดแบบแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยแบบการวิจัยก่อนทดลอง (Pre Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียน และทดสอบหลังเรียนแบบ The One - Group Pretest – Posttest Design (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ ขั้นที่ 2 การสร้างแบบทดสอบ และ 3) การดำเนินการทดลอง มีกระบวนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ที่โรงเรียนวัดยางยี่แสด ตำบลกระเจียน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 26 คน เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเพียง 1 ห้องเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด ประกอบด้วย 1) ชุดการจัดการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ 2) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ข้อ 3) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ รายวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการ หาค่าความยากง่ายของข้อสอบโดยเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายพอเหมาะที่มีค่าตั้งแต่ 0.466 -0.80 และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบที่มีค่าตั้งแต่ 0.33 ขึ้นไป แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายพอเหมาะ และค่าอำนาจจำแนกที่ใช้ได้ เหลือเพียง 30 ข้อ และ นำแบบทดสอบไปทดลองกับกลุ่มทดลองครั้งที่สอง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ 1) ข้อสอบชุดที่หนึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 ชุดที่สองเท่ากับ 0.79 ชุดที่สามเท่ากับ 0.78 และ ชุดที่สี่เท่ากับ 0.78 ตามลำดับ

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการศึกษาทางสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย 1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบแก้ปัญหา ก่อนและหลังเรียน และการทำกิจกรรมระหว่างเรียน และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples) เพื่อทดสอบสมมติฐานทางสถิติ (สมนึก ภัททิยธนี, 2558) โดยกำหนดนัยสำคัญที่ ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ทำการสอนตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสี่ชุด ใช้เวลา 2 วัน วันละ 2 คาบ แล้วนำคะแนนการทำกิจกรรม การทำแบบฝึกหัด การนำเสนอรายงาน และความมุ่งมั่นในการเรียน ในระหว่างเรียน และการทดสอบหลังการเรียนรู้ มาคำนวณทางสถิติ ดัชนีค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการใช้การทดสอบ ค่าที (t-test for Dependent Sample) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบการสร้างสรรค์ตามหลักโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากเป็นการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่ม และระหว่างครูอย่างเป็นเหตุเป็นผล ครูเป็นกัลยาณมิตร นักเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการคิดได้อย่างเป็นระบบ คิดได้ถูกวิธี คิดตามแนวทางที่เป็นกุศล ช่วยพัฒนานักเรียนให้เกิดปัญญาและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ดังนั้น นักเรียนที่เรียนรู้ด้วย

กิจกรรมแบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยางยี่แสด วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ศรัทธา 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแบบการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสคิดอย่างมีระเบียบ คิดตามแนวทางแห่งปัญญา การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะ ได้ศึกษาข้อมูล รับรู้ ทำความเข้าใจปัญหา และตระหนักในปัญหา ร่วมกันวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น แยกแยะประเด็นปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมกันหาทางเลือก ประเมินทางเลือก และสรุปเป็นองค์ความรู้ของนักเรียน ดังนั้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยางยี่แสด ที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมแบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ศรัทธา 4 หลังการเรียนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากนักเรียนรู้สึกว่าเป็นกัลยาณมิตรกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ปลูกเร้าให้นักเรียนสนใจในการค้นหาสิ่งที่เป็น นำเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียน การฝึกคิดตามวิธีการคิดแก้ปัญหา และร่วมกันอภิปรายสรุปบทเรียน ดังนั้น ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยางยี่แสด ที่มีต่อการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ศรัทธา 4 หลังจากการเรียนจบแต่ละชุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

จากผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยางยี่แสด ตำบลกระจัน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบการสร้าง ศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ เป็นการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน มี ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่ม และระหว่างครูกับนักเรียนอย่างเป็นเหตุเป็นผล ครูเป็น กัลยาณมิตร ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการคิดได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งแสดงให้เห็น ว่าการจัดการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการนั้นทำให้นักเรียนมีความพึง พอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิทักษ์ อริยปุโต (บุญทอง), บุญเลิศ จิรภัทร์, สมปอง สุวรรณภุมมา, (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสอนแบบโยนิโสมนสิการวิชา พระพุทธศาสนา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย จังหวัดอุดรดิตถ์ ผลวิจัยพบว่า 1) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มอย่างมีเหตุผลนำเสนอ ชักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการได้เป็นอย่างดี และ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องวันมาฆบูชา แผนการจัดการเรียนรู ที่ 2 เรื่องวันวิสาขบูชา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องวัน อาสาฬหบูชา แผนการจัดการเรียนรู ที่ 4 เรื่องวันเข้าพรรษา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องวันออก พรรษา มีคะแนนหลังเรียน สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธา ตามหลักโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยางยี่แสด ก่อนเรียน และหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ โดยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาและโยนิโส มนสิการมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแบบดังกล่าว ช่วยใ้ นักเรียนได้มีโอกาสคิด แสดงออก คิดอย่างมีระเบียบ คิดตามแนวทางแห่งปัญญา การรู้จัก มอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะ โดยนักเรียนได้ศึกษาข้อมูล รับรู้ ทำความเข้าใจ ปัญหา และตระหนักในปัญหานั้น ๆ ร่วมกันวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น แยกแยะประเด็น ปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมกันหาทางเลือก ประเมินทางเลือก และสรุป เป็นองค์ความรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับ วรรตต์พัชร์ ทวีเจริญกิจ, (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียน อาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ พบว่า ทักษะการคิดในแก้ปัญหาของนักเรียน อาชีวศึกษา หลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียน การสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด แก้ปัญหา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยางยี่แสด ที่มีต่อการ เรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด แก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ศรัทธา 4 หลังจากการ เรียนจบแต่ละชุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและมีความพึงพอใจใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัท อุตุน้อย (2559) เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่อง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหาสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วย การจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ โดย ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโส มนสิการ ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้สังเกต สนทนากับผู้เรียนและ บันทึกลงระหว่างการจัดการเรียนรู้ พบว่า

1) กระบวนการสอนแบบการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ

ครู/ผู้สอนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู/ผู้สอน กับลูกศิษย์ โดยทำให้นักเรียนเกิดความเคารพ ความศรัทธาเชื่อถือ มีบุคลิกภาพสำรวมระวัง มีคุณธรรม และมีความเมตตา มีความไว้วางใจในตนเอง เสนอสิ่งเราหรือแรงจูงใจ เสนอปัญหา

2) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ครู/ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนกระบวนการคิดแก้ปัญหา โดยให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์จากใบงาน ให้ศึกษาจากเนื้อเรื่องให้เข้าใจ ว่า อะไรเป็นต้นเหตุของ ปัญหา ให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย จำแนกสาเหตุของปัญหา ใช้ความจำให้เป็นฐานการสร้าง

ความคิด ผสมกับประสบการณ์ใหม่ให้เป็นความคิด แล้วจะเกิดปัญญาที่จะหาทางแก้ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล ดังนั้น ครู/ผู้สอน ต้องทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมอภิปรายเหตุแห่งปัญหา หาทางเลือกในการแก้ปัญหา สรุปแนวทางการแก้ปัญหา

3) การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ครู/ผู้สอน ควรนำสถานการณ์ที่ไม่ง่ายหรือยากเกินไป และควรเป็นเหตุการณ์ที่ร่วมสมัย เป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป ให้นักเรียนร่วมอภิปรายกำหนดประเด็นปัญหา ร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นปัญหา กำหนดทางเลือกที่หลากหลาย ตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา ดำเนินการสรุปแนวทางแล้วดำเนินการตามแนวทางที่เลือก อาจจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ได้ แต่ครู/ผู้สอนควรให้นักเรียนบันทึกให้เป็นองค์ความรู้

4) ผลที่เกิดกับนักเรียนที่เห็นเชิงประจักษ์

นักเรียนส่วนใหญ่ มีความสนุกกับการคิด ทำให้มีทักษะการคิด การตัดสินใจที่ต้องใช้ข้อมูลที่ชัดเจน เกิดการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม มีความเอื้ออาทรที่ีระหว่างครูกับศิษย์

5) ข้อพึงระวัง ครู/ผู้สอน สถานการณ์ที่นำเสนอให้นักเรียนอภิปราย ต้องสามารถกำหนดปัญหาได้อย่างชัดเจนเป็นอันดับแรกให้ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และขอแนะนำสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครู/ผู้สอนต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่ศรัทธา ให้ความรัก ความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน ให้ความสำคัญกับการนำเสนอแนวความคิดของนักเรียนทุก ๆ คน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตามหลักประชาธิปไตย หากมีข้อขัดแย้งกัน ครูต้องทำหน้าที่พิจารณาด้วยความเป็นธรรม เมื่อครูสามารถปฏิบัติได้เช่นนี้แล้ว การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาย่อมนำไปสู่เป้าหมายของการสอนตามแบบการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ

2) ในการแบ่งกลุ่ม ครู/ผู้สอนควรศึกษา ควรคัดเลือกนักเรียนคละกลุ่มกัน คือ เก่งปานกลาง และอ่อน ในแต่ละกลุ่มควรเลือกนักเรียนที่อ่าน/เขียนภาษาไทยได้คล่องเป็นหลัก เพื่อช่วยกันอ่านให้เพื่อนในกลุ่มฟัง

3) ในระหว่างการเรียนรู้การสอน ครู/ผู้สอน ควรสร้างแรงจูงใจ โดยเฉพาะการเสริมแรงบวกกับกลุ่มที่ร่วมกิจกรรมกันดี คอยให้คำปรึกษาตลอดจนข้อเสนอแนะอยู่เสมอ

4) ประเภทของปัญหาที่นำมาสร้างสถานการณ์เพื่อกระตุ้นนักเรียน ควรเลือกใช้ประเภทสถานการณ์ปลายเปิดที่มีความซับซ้อนพอเหมาะกับระดับชั้น เพื่อกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความอยากในการเรียนรู้ และมีความเชื่อมโยงครอบคลุมสาระการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1) ควรนำรูปแบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการ ไปใช้พัฒนาตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น คุณธรรมจริยธรรม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม

2) ควรนำรูปแบบการสร้างศรัทธาตามหลักโยนิโสมนสิการไปศึกษากับตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดสวหาเหตุปัจจัย

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบอื่น ๆ เช่นการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน การเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ธนัท อุดน้อย. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการเรื่องแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและปัญหาสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ.

วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(2), 1802-1816.

พระพิทักษ์ อริยปุตุโต (บุญทอง) และคณะ. (2561). การสอนแบบโยนิโสมนสิการวิชาพระพุทธศาสนานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดแม่เฉย จังหวัดอุดรดิษฐ์. *วารสาร*

ครุศาสตร์ปริทรรศน์. 5(1), 115-121.

มาเรียม นิลพันธ์. (2551). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วรัตน์พัชร์ ทวีเจริญกิจ. (2561). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะในการ
คิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้*. (ดุชนิพนธ์
การศึกษาดุชนิพนธ์). มหาวิทยาลัยบูรพา : ชลบุรี.

สุมน อมรวิวัฒน์. (2533). *การสอนโดยสร้างคร่ำครึ และโยนิโสมนสิการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
โอเดียนสโตร์.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560
-2579)*. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.